

SAVINOVA N., NEZDATNA A. TASK FOR FORMATION OF DIALOGICAL SPEECH IN CHILDREN OF ELDERLY PRESCHOOL AGE WITH SEVERE SPEECH DISORDERS IN CURRENT CORRECTIVE AND DEVELOPMENTAL PROGRAMS IN UKRAINE.

The purpose of the article is to consider current correctional and developmental programs for the purpose of representing the formation of dialogic competence in children with special educational needs. A detailed analysis of current correctional and developmental programs and programs for the upbringing, training and development of children of senior preschool age regarding the presence of tasks for the development of dialogic competence allows us to state that they present in detail tasks for the development of phonetic, lexical, grammatical, dialogic speech, monologue speech, coherent speech, reflecting the uniqueness of the contingent of children, with a normal level of speech development - according to the age principle, with general speech underdevelopment - according to the level of speech development. At the same time, each program presents generalized indicators of the volume of knowledge, skills and abilities that a child of senior preschool age must master, and general tasks regardless of the individual typological characteristics of children, the level of formation of speech knowledge, skills and abilities, etc.

There are no methodological recommendations for correctional and educational programs on the formation of dialogical competence in children with various speech disorders. In the program-methodological complexes that define the main tasks for the development of children's speech in general preschool educational institutions, despite the rather detailed content of the work on the development of speech competence, the attention of educators to the work on the correction of dialogical competence in children with severe speech disorders is rather superficially, in passing, and there are no methodological recommendations.

Keywords: inclusion, special education, speech competence, dialogue.

Подано 27.01.2025

Рекомендовано до друку 05.12.2025

DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series19.2025.49.21>

УДК 378

Н. В.Савінова

sonata16@i.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2617-8221>

К. М.Карпенко

nikkatmail@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0004-1877-6277>

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ЯК ПОКАЗНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ВИКЛИКАХ

У статті представлено аналіз психолого-педагогічної літератури та нормативно-правових документів з метою уточнення сутності поняття цифрової компетентності та визначення її змісту в діяльності вчителя-логопеда. Цифрова компетентність розглядається авторами як критерій професійної ідентичності фахівця, який відображає готовність вчителя-логопеда ефективно працювати в умовах цифрового освітнього простору, відповідати сучасним вимогам та темпам розвитку технологій, займатись саморозвитком, проявляти активну позицію щодо інновацій у навчальному процесі. У статті узагальнено та охарактеризовано ключові напрямки цифрової компетентності вчителя-логопеда до яких відноситься інформаційно-ресурсна грамотність, комунікація та цифрова етика, розробка та адаптація контенту, безпека та доброчесність, цифровий менеджмент та організація.

Ключові слова: цифрова компетентність, вчитель-логопед, професійна ідентичність, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Суспільство – це складна та динамічна система, яка постійно перебуває у неперервному процесі змін і трансформацій. Умови швидкого технологічного прогресу, нові глобалізаційні зміни, сучасні екологічні виклики та інші фактори впливають на всі аспекти його існування, формуючи нову основу людських цінностей та орієнтацій. Сьогодні перед державою постають нові виклики та завдання, пов'язані із нагальною потребою перебудови та модернізації існуючої системи освіти, яка відповідала б сучасним потребам і вимогам суспільства. У Стратегічному плані діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року зазначається, що «нам недостатньо зробити «косметичний ремонт» системи освіти і науки. Нам потрібно трансформувати її» (Освіта переможців, 2024). Основною метою даної трансформації є орієнтація на людину, її потреби та цінності. Молодь, яка сьогодні здобуває освіту, буде творити майбутнє нашої держави. Тому у фокусі уваги постійно перебуває «дитина, її життя, безпека й доступ до освіти» (Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повоєнні перспективи», 2023).

Здобуття якісної освіти неможливе без висококваліфікованих педагогів, здатних ефективно вирішувати педагогічні завдання, швидко пристосовуватись до нових умов педагогічної діяльності, які впроваджують нові технології та інновації, проявляють творчість та критичність мислення, розкривають потенціал кожної дитини тощо. Сучасний педагог повинен відповідати динамічним змінам суспільства, адже саме він несе соціальну відповідальність за формування нового покоління. Дане завдання ускладнюється і водночас набуває особливої значущості в контексті роботи з дітьми із особливими освітніми потребами (ООП).

Аналіз досліджень і публікацій. Різні аспекти підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців спеціальної та інклюзивної освіти висвітлено у роботах українських вчених (М. Берегова, Н. Савінова, Д. Супрун, Н. Пахомова, О. Мартинчук, С. Миронова, С. Чупахіна, М. Шеремет та ін.). У своїх дослідженнях науковці (М. Шеремет, Д. Супрун та ін.) акцентують увагу на тому, що «процес підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти має здійснюватись у новій особистісно-орієнтованій парадигмі», яка сприятиме розвитку професійно значущих особистісних якостей та буде зорієнтована на формування професійної компетентності. Під останньою розуміється система професійних навичок, які дають змогу досягти професійного успіху, до них відноситься професійна культура спілкування, професійна рефлексія, самоуправління та управління професійною діяльністю тощо (Шеремет, Супрун, 2020).

Вчені (Л. Мороз, Л. Стахова, А. Кравченко, І. Кравченко, К. Зелінська-Любченко та ін.) зазначають, що сучасна система підготовки майбутніх вчителів-логопедів потребує «розроблення нових освітніх стратегій з урахуванням сучасних світових тенденцій підготовки фахівців у галузі спеціальної освіти (зокрема логопедії)» (Мороз та ін., 2020, с.169).

Сучасні роботодавці зацікавлені у фахівцях, спроможних розв'язати будь-яку складну проблему, готових до творчості та інновацій, які здатні швидко вчитися та адаптуватись до нових умов оволодіння цифровими й технологічними навичками (Савінова, Карпенко, 2024). Ефективність інклюзивної освіти залежить від професійної компетентності кадрів, які її забезпечують (Миронова, 2016).

Умови сучасного світу накладають свій відбиток на процес фахової підготовки та надають їй специфічної спрямованості. В межах даного дослідження ми розглядаємо цифрову компетентність вчителя-логопеда як критерій його професійної відповідності сучасним освітнім вимогам.

Мета статті розкрити сутність та особливості формування цифрової компетентності у майбутніх вчителів-логопедів як критерію професійної ідентичності.

Виклад матеріалу дослідження. Сьогодні наша держава є однією із лідерів у сфері цифрової трансформації у різних галузях, в тому числі й в освіті. У Стратегічному плані діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року зазначається, що «зміни в освіті – це фундамент для економічного прориву України та розвитку людського капіталу» (Освіта переможців, 2024).

Цифрова трансформація системи освіти представляє собою комплексну роботу над вирішенням багатьох завдань, одним із яких є підвищення рівня цифрової компетентності. У Концепції розвитку цифрових компетентностей поняття «цифрова компетентність» представляється як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій ...» та підкреслено, що від її сформованості

залежить успішність соціалізації, професійної та навчальної діяльності із використанням таких технологій (Концепція розвитку цифрових компетентностей, 2021).

У психолого-педагогічній літературі поняття «цифрова компетентність» розглядається як: 1) здатність використовувати «цифрові носії для пошуку, створення й обміну інформаційними повідомленнями» (Березан, 2020, с.17); 2) «уміння використовувати, фільтрувати, оцінювати, створювати, проектувати та поширювати цифрові освітні ресурси» (Павленко, 2022, с. 636); 3) «сукупність знань, навичок і ставлення до ефективного використання цифрових технологій у своїй професійній діяльності для поліпшення якості мовленнєвої корекції» (Станіченко, Поліщук, Цегельник, 2022, с. 38).

Ми дотримуємось положення, що цифрова компетентність вчителя-логопеда представляє собою сукупність знань, вмінь, навичок та ставлень, які дозволяють ефективно використовувати цифрові технології та ресурси для вирішення різноманітних завдань як особистого так і професійного характеру.

В межах реалізації Концепції розвитку цифрових компетентностей одним із планових заходів було «розроблення та затвердження опису цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності)». Грунтуючись на європейській концептуально-еталонній моделі цифрових компетентностей для громадян (DigComp 2.1) українські експерти із залучення іноземних спеціалістів, розробили версію Рамки цифрової компетентності для громадян України (DigComp UA), враховуючи національні, культурні, освітні та економічні особливості нашої держави. Згодом на їх основі та, враховуючи Рамку для освітян ЄС (DigCompEdu), було розроблено Рамку цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників (проект).

У Рамці цифрової компетентності для громадян України (2021) визначено шість сфер цифрової компетентності:

- основи комп'ютерної грамотності (C0);
- інформаційна грамотність та вміння працювати з даними (C1);
- створення цифрового контенту (C2);
- комунікація та взаємодія у цифровому суспільстві (C3);
- безпека в цифровому середовищі (C4);
- розв'язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя (C5).

В свою чергу кожна із сфер містить перелік назв компетентностей, які її визначають.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників виокремлені сфери ґрунтуються на усвідомленні їх ролі у цифровому суспільстві та відповідають напрямам їх професійної діяльності, функціональним обов'язкам, незалежно від фаху, спеціальності, віку, статі тощо.

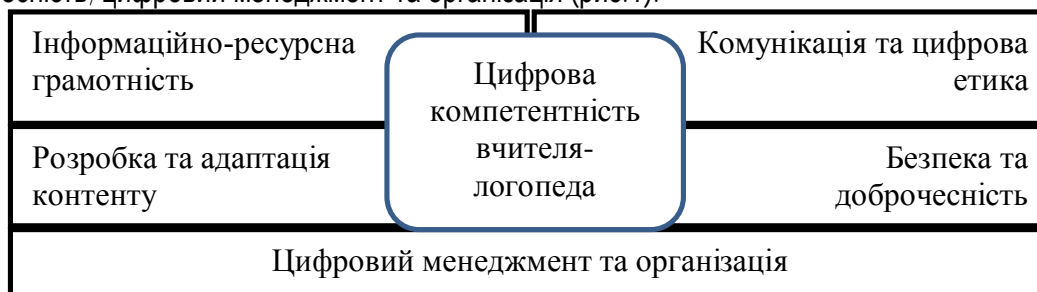
За Концептуально-референтною Рамкою цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників визначено п'ять сфер цифрової грамотності:

- цифрова грамотність (C1);
- професійна залученість (C2);
- цифрові освітні ресурси (C3);
- навчальна діяльність (C4);
- сприяння формуванню та розвитку інформаційно-цифрової компетентності здобувачів освіти (C5).

Структура цифрової компетентності у сучасних наукових джерелах представлена різноаспектно. Так, у змісті і структурі цифрової компетентності майбутніх педагогів закладів вищої освіти, виділяють три компонента, серед яких: інформаційно-пошукова, онлайн-комунікативна та безпеково-технічна компетентності (Мирошніченко, 2020, с.121). Під кожною із зазначених компетентностей розуміється динамічна комбінація знань, умінь, навичок викладача закладу вищої освіти, яка забезпечує йому у професійній діяльності: здатність до пошуку, обробки, організації, архівування цифрової інформації, її критичного осмислення тощо (інформаційно-пошукова); здатність до онлайн-комунікації з колегами та студентами в різних формах (онлайн-комунікативна); здатність до безпечного використання комп'ютера, програмного забезпечення тощо (безпеково-технічна) (Мирошніченко, 2020, с.122).

Серед компонентів цифрової компетентності вчителів-логопедів вчені визначають інформаційну та комунікаційну грамотність, технічні навички та креативність у використанні цифрових інструментів як компоненти цифрової компетентності логопеда (Станіченко, Поліщук, Цегельник, 2024, с.38).

Спираючись на нормативні документи та наявні дослідження з даної проблеми, ми зазначаємо, що цифрова компетентність вчителя-логопеда реалізується у 5-ти ключових напрямках: інформаційно-ресурсна грамотність; комунікація та цифрова етика; розробка та адаптація контенту; безпека та доброчесність; цифровий менеджмент та організація (рис.1).

Рис. 1. Напрямки цифрової компетентності вчителя-логопеда

В свою чергу кожен із виокремлених напрямків представляє собою спеціальний набір знань, вмінь та навичок. Розглянемо їх детальніше.

Напрямок «Інформаційно-ресурсна грамотність» вчителя-логопеда передбачає здатність: *знаходити* потрібні джерела, використовуючи пошукові сервіси, бази даних бібліотек, репозиторіїв, включаючи технічну сторону пошукового запиту та роботи з платформами; *опрацьовувати* різноманітні джерела (навчальну, методичну, наукову літературу), фільтрувати потік інформації, оцінюючи її, обирати достовірні та надійні джерела, обробляти та систематизувати їх; *зберігати* інформаційні матеріали у потрібному форматі, використовуючи хмарні сервіси; *поширювати* інформаційні матеріали серед учасників освітнього процесу та у мережі, обмінюватись досвідом на різноманітних платформах, форумах тощо. Ресурсна грамотність в даному напрямі підкреслює здатність фахівця розуміти розташування джерел інформації, їх форми, формату, методів доступу до них тощо.

Для реалізації зазначених вмінь вчитель-логопед повинен володіти знаннями щодо основних технічних операцій (пошук, введення, перетворення, зчитування, зберігання тощо); принципів роботи з пошуковими системами; можливостей та обмежень освітніх платформ, наукових баз, електронних бібліотек; навичками критично оцінювати дані з різних джерел; тощо.

Дотичні до зазначеного напрямку аспекти висвітлюються у нашому дослідженні щодо змістової характеристики рівнів сформованості інформаційно-технологічної компетенції вчителів-логопедів. Дане поняття розглядається як «сукупність знань, умінь і навичок інформаційно-технологічного процесінгу», що включає в себе поєднання теоретичних знань та практичних вмінь добирати, систематизувати та розробляти проєктивно-технологічні продукти з використанням комп'ютерної техніки, а також впроваджувати їх у логопедичній практиці для досягнення запланованих результатів та оцінки якості освітньо-корекційної діяльності. (Савінова, 2015, с.241).

Напрямок «Комунікація та цифрова етика» ґрунтується на загальних знаннях норм, правил спілкування та етики онлайн-комунікації, передбачає обізнаність із ресурсами та платформами для здійснення різного типу взаємодії. Даний напрямок включає здатність вчителя-логопеда:

- вільно спілкуватись та взаємодіяти в онлайн-просторі, що включає в себе електронне листування через пошту, в месенджерах, в соціальних мережах, через аудіо- та відеозв'язок;
- швидко та ефективно вирішувати проблеми, які можуть виникнути в цифровому освітньому просторі;
- дотримуватись цифрової етики, що поєднує в собі стандарти та правила поведінки реального спілкування та особливостей онлайн-середовища, яке має свої специфічні риси (табл.1);
- поширювати та обмінюватись професійним досвідом, долучаючись до фахових спільнот у мережі, взаємодіяти у команді.

Таблиця 1

Специфіка онлайн-взаємодії у вимірі професійної ідентичності вчителя-логопеда

Взаємодія в текстових повідомленнях	Аудіовзаємодія (дзвінки, голосові повідомлення)	Відеовзаємодія (відеоконференції, відеочати, відеодзвінки в мережі)
Потребує чіткого формулювання, двозначні або некоректно висловлені думки можуть сприйматись неправильно	Потребує підвищеної уваги до висловлювань співрозмовника, не містить текстових підказок	Потребує необхідного технічного обладнання (камери, мікрофону, ноутбуку тощо) та технічної підготовки (ввімкнути камеру, мікрофон, запустити демонстрацію)
Асиметрична в часі, що дає змогу довше обдумати відповідь, проте може викликати затримку зворотнього зв'язку	Синхронна в часі (при дзвінках), передача повідомлення є швидшою, ніж у тексті, проте час на відповідь скорочений	Синхронна в часі, є максимально наближеною до реального спілкування
Містить набір спеціальних символів (емодзі, стікери, «живі» зображення), які передають емоційний настрій, проте в певній ситуації можуть вживатися недоречно	Інтонація, тембр голосу та паузи допомагають передати емоційний стан мовця, проте розгубленість та негативні емоції можуть погіршити процес взаємодії	Ефективна взаємодія відбувається за умови, коли усі учасники мають змогу увімкнути свої камери протягом всього періоду, вмикаючи мікрофон під час особистої відповіді та вимикаючи його під час відповіді інших
Архівність, що передбачає збереження повідомлення впродовж довгого періоду часу, в тому числі й на інших носіях	Архівність залишається наявною, особливо в розрізі голосових повідомлень, проте телефонні дзвінки теж можуть бути записаними	Архівність залишається наявною, завдяки можливості запису відеозустрічей
Підвищена доступність, тобто повідомлення можуть бути неналежно зашифровані, поширені або прочитані третіми особами	Залежність від якості зв'язку та наявності покриття, мобільних пристроїв тощо	Сучасні сервіси для відеозв'язку поєднують текст, відео та аудіо

В своїх дослідженнях ми акцентуємо увагу на деонтологічній складовій процесу підготовки майбутніх вчителів-логопедів як на етично-моральному орієнтирі, який, в тому числі, включає відповідальне використання цифрових технологій у професійній діяльності. Зокрема: етичні аспекти роботи в онлайн-середовищі, дотримання стандартів етичної поведінки, онлайн-спілкування на засадах морально-етичних норм та правил взаємодії, забезпечення конфіденційності та безпеки учнів, а також свідоме врахування морально-етичних аспектів, академічної доброчесності тощо (Савінова, Карпенко, 2024, с.331).

Напрямок «Розробка та адаптація контенту» передбачає здатність вчителя-логопеда використовувати наявні платформи, програми, тренажери для розвитку дитини, вміння створювати власні комп'ютерні продукти різного характеру (роздаткові матеріали, мультимедійні презентації, інтерактивні завдання, тести, електронні посібники тощо), його готовність відповідати сучасним тенденціям та технологічним викликам, спроможність вирішувати технічні завдання. Для реалізації даних завдань вчитель-логопед повинен *знати*: програми та сервіси для розробки матеріалів, створення контенту; технічні вимоги до оформлення матеріалів; основи дизайну та подання матеріалів; особливості сприйняття матеріалів різними категоріями дітей та ін. *Вміти*: створювати якісний освітній контент; працювати в базових програмах; зберігати матеріали в хмарних сервісах; впроваджувати мультимедійні елементи на онлайн-занятті; обирати доцільні сервіси та платформи, відповідно до мети заняття; творчо та естетично оформлювати та подавати матеріал; швидко адаптувати матеріали під конкретні потреби.

Напрямок «Безпека та доброчесність» включає безпеку цифрового простору, особистих даних та конфіденційної інформації, власного здоров'я людини в оточенні цифрових технологій, дотримання академічних стандартів при використанні та розробці матеріалів, прав інтелектуальної власності та ін. До цього напрямку відноситься здатність вчителя-логопеда: розуміти та дотримуватись кібергігієни, принципів академічної доброчесності, правил безпечної роботи за комп'ютером; створювати безпечне цифрове середовище для учасників освітнього процесу; контролювати та захищати особисту інформацію та авторські права; розпізнавати та швидко усувати потенційні загрози кіберпростору.

Напрямок «Цифровий менеджмент та організація» передбачає здатність вчителя-логопеда організувати онлайн-простір та його учасників, автоматизувати та спрощувати освітній процес завдяки впровадженню цифрових технологій, вдосконалювати свої знання та навички завдяки онлайн-ресурсам. Ключового значення набувають вміння фахівця використовувати інструменти для організації, планування та моніторингу освітнього процесу, платформи та сервіси для вдосконалення професійних та особистісних якостей (підвищення кваліфікації), а також базові управлінські навички (критичність мислення, лідерство, стресостійкість, психічна гнучкість), навички тайм-менеджменту, самоменеджменту тощо.

Отже, для ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу, зокрема в умовах дистанційного навчання, вчитель-логопед повинен впевнено володіти технологічними інструментами, критично осмислювати їх роль та доцільність, відповідально впроваджувати їх в освітній процес.

Сучасні здобувачі вищої освіти мають значний досвід у використанні цифрових інструментів. Пандемія COVID-19 та вимушене впровадження дистанційної форми навчання (ще наприкінці 2020 року) активізувало цифрову трансформацію освітнього процесу та зумовило потребу у формуванні необхідних вмінь у здобувачів.

З метою з'ясування рівня теоретичної обізнаності із сутністю поняття «цифрова компетентність вчителя-логопеда» ми запропонували здобувачам надати власне визначення терміну. Більшість здобувачів (54,5%) розглядають його як вміння аналізувати, критично оцінювати, використовувати цифрові ресурси, добирати найбільш ефективні цифрові засоби для роботи з дітьми із порушенням мовлення; 18,2% респондентів наголосили на здатності вчителя-логопеда впевнено користуватися цифровими пристроями, спеціалізованим програмним забезпеченням та інструментами для створення навчальних матеріалів і проведення занять; 9,1% опитаних здобувачів представили дане поняття як «вміння впроваджувати інноваційні підходи у корекційно-розвивальну роботу»; 18,2% представили дане поняття комплексно, підкреслюючи технічні вміння вчителя-логопеда працювати з різними програмами та сервісами, вміння організувати освітнє онлайн-середовище та взаємодіяти в ньому, готовність впроваджувати нові інноваційні підходи та творчо підходити до проведення онлайн-занять.

Для з'ясування рівня володіння здобувачами вищої освіти цифровою компетентністю нами було запропоновано наступний блок запитань.

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень власної цифрової компетентності?» 54,5% опитуваних зазначили достатній рівень; 18,2% засвідчили високий рівень; а 27,3% вказали на середній рівень; жоден із здобувачів не вважає, що перебуває на низькому рівні.

Варто зауважити, що, використовуючи поняття «цифрова грамотність» у наступних запитаннях, ми розглядаємо його як «базовий рівень володіння цифровими технологіями» та вбачаємо в ньому «фундамент для розвитку цифрової компетентності».

На наступне запитання «Чи дізнавались Ви рівень власної цифрової грамотності через доступні онлайн-сервіси?» негативно відповіли 27,3% здобувачів, також 27,3% респондентів зазначили, що не знали про наявну можливість. Для інших учасників опитування, які дізнавались рівень власної цифрової грамотності (45,4%), ми поставили додаткове запитання «Який рівень цифрової грамотності зазначено у їх сертифікаті, отриманого після проходження тестування?». Результати засвідчили, що рівень B1 (середній) мають 20% здобувачів (9,1% від загальної кількості); рівень B2 (вище середнього) – 40,0% (18,2% від загальної кількості); рівень C1 (високий) – 40,0% (18,2% від загальної кількості).

Результати опитування засвідчили достатній рівень володіння цифровою грамотністю серед здобувачів, які підтвердили свої знання, вміння та навички. Проте також вказали на проблему суб'єктивної оцінки у визначенні здобувачами рівня власної цифрової компетентності, адже більшість респондентів оцінюють свої навички інтуїтивно, без опори на об'єктивні критерії. Це зумовлює

необхідність системного підходу до формування цифрової компетентності, що базується не лише на особистому досвіді, а й на чітких стандартизованих критеріях оцінювання.

Висновки, перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Із розвитком суспільства зростають вимоги до педагогічних працівників і головним аспектом формування нової генерації фахівців є їх швидке пристосування до нових змін, мобільність, креативність, новий погляд на традиційні підходи. В сучасних реаліях життя цифрові технології стали невід'ємною частиною освітнього процесу, які забезпечують його безперервність та доступність. У зв'язку з цим пріоритетного значення набуває вміння фахівців, зокрема вчителів-логопедів, ефективно вирішувати педагогічні завдання в умовах цифрового освітнього простору. Проведене дослідження розкриває підхід до визначення змісту та структури цифрової компетентності вчителя-логопеда, виходячи із наявних розробок, міжнародних стандартів, змісту професійної діяльності вчителя-логопеда, вимог до його особистісних та професійних рис тощо. Діагностичне опитування студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта, спеціалізації 016.01 Логопедія, засвідчило, що здобувачі володіють достатнім рівнем цифрової компетентності, що пояснюється нами з точки зору декількох факторів: по-перше, цифрове середовище для сучасної молоді виступає природним освітнім полотном; по-друге, розвиток технологій, соціальних мереж та інтернет-можливостей зумовлює певний рівень неформального оволодіння цифровими навичками через самоосвіту; по-третє, вагомий досвід онлайн-навчання підвищує розуміння взаємодії з різноманітними цифровими інструментами. Тобто цифрова компетентність у здобувачів формується не лише в освітньому полі, а й вдосконалюється у повсякденному житті.

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування цифрової компетентності у майбутніх вчителів-логопедів, а ставить за мету продовжити теоретично та практично обґрунтовувати шляхи її формування у здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. **Березан, В. І.** (2020) Дидактична система формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів соціономічних спеціальностей: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.09. Полтава. 2. **Концептуально-референтна** Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників (Проект). URL: https://osvita.diiia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf (Дата звернення: 25.02.2025). 3. **Міронова, С. П.** (2016). Реалії та перспективи забезпечення інклюзивної освіти фахівцями. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*, (32(2)), 5-10. 4. **Мирошниченко, О. А.** (2020) Зміст і структура цифрової компетентності майбутніх педагогів закладів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* (70), 119-123. 5. **Міністерство освіти і науки України.** (2024). Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року «Освіта переможців». Київ. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Docs%20ampania%20Priyom%2024/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf> (Дата звернення: 25.02.2025) 6. **Мороз, Л., Стахова, Л., Кравченко, А., Кравченко, І. & Зелінська-Любченко, К.** (2020). Сучасні проблеми та перспективи професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, (10 (104)), 167-176. 7. **Опис Рамки** цифрових компетентностей для громадян України (2021). URL: <https://bit.ly/3a7IXu9> (Дата звернення: 25.02.2025) . 8. **Павленко, В. В. & Петровська, О. Ю.** (2022) Цифрова компетентність майбутнього учителя як чинник забезпечення якості педагогічної діяльності. *Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти*, (2), 633-640. 9. **Савінова, Н. В.** (2015) Змістова характеристика рівнів сформованості інформаційно-технологічної компетенції вчителів-логопедів. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 240-246. 10. **Савінова, Н. В. & Карпенко, К. М.** (2023) Освітня цифрова трансформація: реалії впровадження цифрових технологій у професійній підготовці вчителів-логопедів. *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції: Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи*, 329-331. 11. **Савінова, Н. В. & Карпенко, К. М.** (2024) Професійна педагогічна ідентичність як проблема професійного самовизначення та становлення майбутнього вчителя-логопеда. *Інноваційна педагогіка*, (70), 58-62. 12. **Станіченко, О., Поліщук, В. & Цегельник, Т.** (2024) Цифрова компетентність логопеда у вимірі сучасного дискурсу НУШ. *Молодь і ринок*, 36-41. 13. **Шеремет, М. К., Супрун, Д. М. & Кондукова, С. В.** (2020). Професійна підготовка фахівців спеціальної освіти в умовах сьогодення. *Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 6-10.

References:

1. Berezan, V. I. (2020). *Dydaktychna systema formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti studentiv sotsionomichnykh spetsialnostei: Avtoreferat dysertatsii doktora ped. nauk: 13.00.09*. Poltava [in Ukrainian].
2. Kontseptualno-referentna ramka tsyvrovoi kompetentnosti pedahohichnykh y naukovykh pratsivnykh (Proiekt). (n.d.). https://osvita.dia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf (Accessed: February 25, 2025) [in Ukrainian].
3. Myronova, S. P. (2016). Realii ta perspektyvy zabezpechennia inkluzyvnoi osvity fakhivtsiamy. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 19: Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykholohiia*, (32(2)), 5-10 [in Ukrainian].
4. Myroshnychenko, O. A. (2020). Zmist i struktura tsyvrovoi kompetentnosti maibutnykh pedahohiv zakladiv vyshchoi osvity. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh: Zbirnyk naukovykh prats*, (70), 119-123 [in Ukrainian].
5. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2024). *Stratehichniy plan diialnosti Ministerstva osvity i nauky Ukrainy do 2027 roku «Osvita peremozhtsiv»*. Kyiv. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Docs%20Kampania%20Priyom%2024/Strateh.plan.diialnosti.MON.do.2027.roku.pdf> (Accessed: February 25, 2025) [in Ukrainian].
6. Moroz, L., Stakhova, L., Kravchenko, A., Kravchenko, I., & Zelinska-Liubchenko, K. (2020). Suchasni problemy ta perspektyvy profesiinoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv-lohopediv. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, (10(104)), 167-176 [in Ukrainian].
7. Opys Ramky tsyvrovykh kompetentnostei dlia hromadian Ukrainy (2021). <https://bit.ly/3a7IXu9> (Accessed: February 25, 2025) [in Ukrainian].
8. Pavlenko, V. V., & Petrovska, O. Yu. (2022). Tsyvrova kompetentnist maibutnoho uchytelia yak chynnyk zabezpechennia yakosti pedahohichnoi diialnosti. *Aktualni problemy v systemi osvity: Zahalna serednia osvita – douniversytetska pidhotovka – vyshcha osvita*, (2), 633-640 [in Ukrainian].
9. Savinova, N. V. (2015). Zmistova kharakterystyka rivniv sformovanosti informatsiino-tekhnolohichnoi kompetentsii uchyteliv-lohopediv. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky*, 240-246 [in Ukrainian].
10. Savinova, N. V., & Karpenko, K. M. (2023). Osvitnia tsyvrova transformatsiia: realii vprovadzhennia tsyvrovykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi uchyteliv-lohopediv. In *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference: Strategic Guidelines of Education and Rehabilitation in Wartime and Postwar Conditions: Problems, Solutions, Prospects*, 329-331 [in Ukrainian].
11. Savinova, N. V., & Karpenko, K. M. (2024). Profesiina pedahohichna identychnist yak problema profesiinoho samovyznachennia ta stanovlennia maibutnoho vchytelia-lohopediv. *Innovatsiina pedahohika*, (70), 58-62 [in Ukrainian].
12. Stanichenko, O., Polishchuk, V., & Tsehelnik, T. (2024). Tsyvrova kompetentnist lohopediv u vymiri suchasnoho dyskursu NUSH. *Molod i rynek*, 36-41 [in Ukrainian].
13. Sheremet, M. K., Suprun, D. M., & Kondukova, S. V. (2020). Profesiina pidhotovka fakhivtsiv spetsialnoi osvity v umovakh sohodennia. In *Innovatsiini pidkhody v osviti ta reabilitatsii ditei iz osoblyvymy osvitinimi potrebamy: Proceedings of the IV All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*, 6-10 [in Ukrainian].

SAVINOVA N., KARPENKO K. DIGITAL COMPETENCE OF A SPEECH THERAPIST AS AN INDICATOR OF PROFESSIONAL IDENTITY IN MODERN EDUCATIONAL CHALLENGES.

With the development of society, the demands on educators are increasing, and a key aspect of training a new generation of specialists is their ability to quickly adapt to change, demonstrate mobility, creativity, and offer a fresh perspective on traditional approaches. In modern realities, digital technologies have become an integral part of the educational process, ensuring its continuity and accessibility. In this regard, the ability of specialists, particularly speech therapists, to effectively navigate pedagogical challenges in a digital educational environment has become a priority. The set of knowledge, skills, abilities, and attitudes that enable a professional to successfully utilize digital technologies and resources in their work is reflected in the concept of "digital competence."

This article analyzes psychological and pedagogical literature, regulatory documents, and contemporary information sources, which has made it possible to clarify the essence of digital competence and define its role in the professional activities of a speech therapist.

In this study, digital competence is considered a criterion of a specialist's professional identity, as it reflects a speech therapist's readiness to work effectively within a digital educational environment, meet modern demands and technological advancements, promote continuous self-development, and adopt an active stance toward innovation in the teaching process. A specialist's professional growth is determined by their ability to successfully fulfill professional tasks and derive satisfaction from their achievements.

The authors present and characterize key areas of digital competence for speech therapists, including information and resource literacy, communication and digital ethics, content development and adaptation, security and integrity, digital management, and organization.

Keywords: digital competence, speech therapist, professional identity, professional training.

Подано 27.01.2025
Рекомендовано до друку 05.12.2025